

ÜNİVERSİTE VE ÖZGÜRLÜK

Jonathan R. Cole, Çeviren: Asena Günel | BİRİKİM DERGİSİ, (Sayı : 142-143 - Şubat-Mart 2001)

<http://www.birikimdergisi.com/birikim-yazi/5126/universite-ve-ozgurluk#.Vppa5dSLSUm>

Edward Said'i İsrail tarafına taş atarken gösteren fotoğrafın yayımlanmasının ardından, Columbia Üniversitesi'nde Yahudi öğrenci birlikleri, Said'in görevden uzaklaştırılması talebinde bulundular. Aşağıdaki metin, Edward Said'in Columbia Üniversitesi'nden atılması talebine karşılık üniversitenin yaptığı resmî açıklamadır:

“Edward Said Meselesi Hakkında”

Columbia Üniversitesi Öğrenci Konseyi, profesör Edward Said'le ilgili kampüsteki tartışmada idarenin pozisyonuna ilişkin bir açıklamada bulunmamızı talep etti; bu yazı, rektör Rupp ve kendi adıma verdiğim yanıttır. Bugüne kadar bu açıklamayı yapmaya yanaşmadım, çünkü bana göre burada Columbia'da benimsenen değerler, başından beri gayet iyi bilinir ve açıktır, teyide ihtiyaç duymaz. Yine de bunu yapacağım zira kimi zaman herhangi bir büyük üniversitenin dayandığı temel prensipleri tekrar etmek yerindedir ve bu, o zamanlardan biri olabilir. Öğretim üyelerinin hakları ve dokunulmazlıkları, Üniversite Yönetmeliği'nin 70. Bölümü'nde, Columbia'daki “akademik özgürlüğün” tartışıldığı bölümde açıklanmaktadır:

“Akademik özgürlük gereğince, ders anlatan herkes sınıfta konuları tartışırken özgürdür; araştırma yaparken ve araştırmalarının sonuçlarını yayımlarken de özgürdür; ve özel veya kamusal alanlardaki açıklamaları ve bağlılıkları nedeniyle Üniversite tarafından cezalandırılmaz; ancak akademik camiadaki konularından kaynaklanan yükümlülüklerini akıllarından çıkar-mamalıdır.” [*Fakülte Elkitabı*, Columbia Üniversitesi, 2000, s.184]

Profesör Said'in ve üniversitenin diğer mensuplarının faaliyetleri, akademik özgürlüğe ilişkin bu kurullarla korunur. Columbia'da bir ifade nizamnamesine inanmıyoruz, ve bir ifade polisi gibi de davranmamalıyız. Profesör Said'in sınırdan öteki tarafa taş fırlatması meselesine gelince: bildiğim kadarıyla, taş birisini hedef almış değil; herhangi bir yasa ihlâl edilmiş değil; herhangi bir yasal şikayette bulunulmuş değil; Profesör Said'e karşı cezai veya aslî bir dava açılmış değil. Elimizde kulaktan dolma bilgiler ve Profesör Said'in kendisinin inkâr ettiği çeşitli iddialar var.

Bunlara inanç duyarız ya da duymayız, Profesör Said, Üniversite'nin karışamayacağı, koruma altındaki “açıklamalar ve bağlılıklar”la işgal etmiştir. Profesör Said hakkında, bizim ülkemizde veya başka bir ülkede dava açılrsa bile onu Üniversite'nin davranış kurallarına dayanarak cezalandırmak uygun değildir. Kısaca Üniversite, bir mensubunun fikirlerini açıklamasına

veya davranışlarına karşı, bunlar cezai veya aslî bir davanın konusu olsa da, herhangi bir yaptırımında bulunamaz. Tepkiyi, koşullar belirler.

Aynı şey öğrencilerimiz için de geçerli. Eğer bu son olay, bir taş her hangi birini hedef almadan sınırın öbür tarafına atmaya dair olsa, orada bırakabiliriz. Fakat bu tartışma, taş atmaktan çok Üniversite'nin yapısıyla daha temelden ilgili, çünkü bence bu, Profesör Said'in herkesçe bilinen siyasî görüşleriyle bağlantılı olmasaydı, ateşli ve sürüp giden bir tartışmanın konusu olmazdı. Bu mesele, büyük bir Üniversite'nin temel değerlerinin neler olduğuyla doğrudan bağlantılı.

Bir üniversite için, siyaseten egemen ideolojinin pasifleştirici etkisinden korkmadan görüşlerini ifade etme özgürlüğüne sahip bireylerin söylem özgürlüğünü korumaktan daha temel bir şey yoktur. John Stuart Mill, olağanüstü eseri *Özgürlük Üzerine*'de, bir insanın kendi fikirlerini çürüten ya da tehdit ediyor görünen ve çoğunluk tarafından benimsenmeyen fikirlerin ifade edilmesini desteklemenin, neden özgürlük için son derece önemli olduğunu etkileyici bir şekilde tartışır: "Eğer tüm insanlığın, farklı düşünen tek bir kişiyi susturmasını haklı buluyorsanız, gün gelip de o tek kişi iktidarı ele geçirdiğinde tüm insanlığı susturmasına karşı çıkmaya da hakkınız olmaz..."

Sınıfta veya dışarıda ifade edilen ve bize çirkin gelen fikirlerin, bizim "gerçek" kavrayışımızı yerinden eden, önyargılarımızı ve peşin hükümlerimizi sorgulayan fikirlerin, akademik düzenimizin temel yapısını tehdit etmedikleri sürece güvence altına alınmaları gerekir.

Öyleyse Profesör Edward Said çevresinde dönen tartışma, fikirlerin serbestçe ifade edilmesini engelleme veya Profesör Said'i cezalandırma çağrıları içermediği sürece bizi rahatsız etmemeli. Profesör Said'in veya onu eleştirenlerin ifade özgürlüğünü kısıtlama fikri, her ne kadar iki konum da muhalifleri için sevimsiz olsa da, hepimize ve akademik özgürlüğe yönelik bir tehdit oluşturur. Öğretim üyelerimizin fikirleri üzerine böylesi kısıtlamalar getirmek, bu Üniversite'nin saygı duyulan bir niteliği -çoğunluğun kabul edilmez olarak nitelendirdiği fikirlere hoşgörü göstermesi- üzerinde uzun süre etkili olacak olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Biz Columbia'da, McCarthy döneminde, farklı siyasî görüşlere sahip öğretim üyelerinin cezalandırılması veya atılması yönündeki baskı ve telkinlere, diğer kurumların tersine, boyun eğmedik; bugün de öğretim üyelerinin kendini ifade etme hakkını güvence altına almaktan vazgeçmeyeceğiz. Profesör Said'in bir Üniversite profesörü olduğu için korunaklı bir konumu olup olmadığı meselesine gelince; böyle bir konum söz konusu değil. Akademik özgürlük hakları bağlamında Üniversite profesörlerine ayrıcalıklı bir muamele yapılmaz. Tüm öğretim üyelerimiz Profesör Said'le aynı haklara sahiptir, daha az ya da daha çok değil. Edward Said bir Üniversite profesörü çünkü kendi alanında büyük bir isim; yeni bir çalışma alanı yaratmış bir insan. Edward Said'in çalışmaları ve düşünceleri üzerine diğer üniversitelerde verilen dersler ve yayımlanmış kitaplar var. Öğrencileri ve arkadaşları dünyanın en iyi üniversitelerinde önemli görevlerde bulunmaktalar. Önde gelen ve etkin hümanist ve entelektüellerdendir.

Akademisyen ve eğitimci olarak yaptığı katkılar gözönünde bulundurularak kendisine en yüksek ünvan, Columbia Üniversitesi profesörü ünvanı verilmiştir. Yaptığı çalışmaların değerini ve Columbia'daki pozisyonunun uygunluğunu, kişinin kendi siyasî görüşlerinden farklı görüşlere sahip olduğu için sorgulaması, Edward Said'i neden Columbia'nın önde gelen öğretim üyelerinden biri olarak onurlandırdığımızı anlamamaktır. Son tartışma, özellikle de Profesör Said'in buradaki pozisyonundan uzaklaştırılması gerektiğini söyleyenler, akademik ünvanların (*tenure*) ilk çıkışındaki niyetin gerçek değerinin hâlâ geçerli olduğuna dair inancımı pekiştirdi. Eğer biz Profesör Said'in özgürce yazıp konuşma hakkını inkâr edersek bundan sonra kim susturulacak, ceza korkusu olmadan aklındakileri söyleme hakkına kimin sahip olduğunu belirleyen engizisyoncu kim olacak; bunları da şimdiden düşünmeye başlamamız gerekir. Columbia'da öğretim üyeleri ve öğrenciler için farklı farklı belirlenmiş davranış kuralları vardır. Ancak, ifade özgürlüğünü içeren akademik özgürlükle ilgili meselelerde, birine tanınıp da ötekine tanınmayan çok az dokunulmazlık vardır. Profesör Said'e yöneltilen suçlamaların benzeri bir öğrenciye yöneltilseydi, Said'in durumunda olduğu gibi niyet ve sonuca dair sınırlı kanıt bulunsa da, öğrencinin ifade ve hareket özgürlüğünü korumak için de uğraşardım. Üniversite'nin disiplin mekanizmalarının çalışmasını gerektiren bir mesele olduğuna inanmıyorum.

Öğrenciler ve öğretim üyeleri doğru olduğuna inanmadığım pek çok şeyi yapmakta özgürler, ancak o anda iktidar konumunu işgâl edenlerin fikirleriyle uyuşsun diye bütünlüklü bir fikirler kümesini garantilemek için Üniversite'nin otoritesini hiçbir zaman uygulamam.

JONATHAN R. COLE, 18 Ekim 2000

Columbia Üniversitesi İdari Rektörü